

**چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار
زمستان ۱۳۹۹**

مرکز آمار ایران

اشتغال و بیکاری، از جمله موضوع‌های اساسی اقتصاد هر کشوری است، به‌گونه‌ای که افزایش اشتغال و کاهش بیکاری، به‌عنوان یکی از شاخص‌های توسعه‌یافتگی جوامع تلقی می‌شود. نرخ بیکاری یکی از شاخص‌هایی است که برای ارزیابی شرایط اقتصادی کشور مورد استفاده قرار می‌گیرد. از سال ۱۳۷۶ اطلاعات بازار کشور از طریق طرح "آمارگیری از ویژگی‌های اشتغال و بیکاری خانوار" حاصل می‌شد که به منظور بهبود کیفیت و انطباق بیشتر با مفاهیم بین‌المللی به‌ویژه سازمان بین‌المللی کار^۱، مورد بازنگری قرار گرفت تا به صورت طرح فعلی و با عنوان "طرح آمارگیری نیروی کار" به اجرا در آید. "طرح آمارگیری نیروی کار" اولین بار در سال ۱۳۸۴ آغاز شد و از آن زمان تاکنون در ماه میانی هر فصل اجرا شده است.

"طرح آمارگیری نیروی کار" با هدف شناخت ساختار و وضعیت جاری نیروی کار و تغییرات آن اجرا می‌شود. این هدف از طریق «برآورد شاخص‌های فصلی و سالانه‌ی نیروی کار در سطح کل کشور»، «برآورد تعداد سالانه در سطح کل کشور و استان‌ها»، «برآورد تغییرات فصلی و سالانه‌ی شاخص‌های نیروی کار در سطح کل کشور و استان‌ها» و «برآورد تغییرات سالانه‌ی شاخص‌های نیروی کار در سطح استان‌ها» تأمین می‌شود.

جامعه تحت پوشش طرح آمارگیری نیروی کار مجموعه افرادی است که طبق تعریف، عضو خانوارهای معمولی ساکن یا گروهی در نقاط شهری یا روستایی کشور هستند. لذا، این طرح اعضای خانوارهای معمولی غیر ساکن و اعضای خانوارهای موسسه‌ای را پوشش نمی‌دهد. روش آمارگیری در این طرح به صورت خوشه‌ای دو مرحله‌ای طبقه‌بندی شده است. در این طرح، علاوه بر برآورد سطوح، برآورد تغییرات نیز مورد نظر است، از این رو از روش نمونه‌گیری چرخشی استفاده می‌شود. نمونه‌گیری چرخشی با ثابت نگه‌داشتن بخشی از واحدهای نمونه بین دو فصل آمارگیری و تغییر بقیه واحدها، به بهترین نحو، امکان برآورد سطوح و تغییرات را فراهم می‌کند. با توجه به اهداف طرح، الگوی چرخش انتخابی برای این طرح، یک «الگوی ۲-۲-۲» است، یعنی طی دوره‌ی نمونه‌ی پایه^۲ از هر خانوار نمونه، حداکثر چهار بار آمارگیری به عمل می‌آید، به این ترتیب که خانوار، دو فصل متوالی در نمونه است، سپس به طور موقت برای دو فصل متوالی از نمونه خارج می‌شود، بعد مجدداً برای دو فصل متوالی به نمونه باز می‌گردد و پس از آن تا انتهای سال‌های مربوط به دوره نمونه پایه از نمونه خارج می‌شود. لازم به ذکر است که انجام بهینه نمونه‌گیری چرخشی، مستلزم به‌کارگیری نمونه‌ی پایه است. منظور از نمونه‌ی پایه، نمونه‌ای است که می‌توان از آن برای تأمین نیازهای چند آمارگیری یا چند دوره از یک آمارگیری، زیرنمونه‌هایی انتخاب کرد. چارچوب نمونه‌گیری مرحله‌ی اول، از فصل بهار سال ۱۳۹۷، چهارمین نمونه پایه آمارگیری‌های خانواری است. نمونه پایه، واحدهای نمونه‌گیری مرحله‌ی اول (خوشه‌ها) را شامل می‌شود. هر خوشه، شامل یک بلوک/آبادی، بخشی از یک بلوک/آبادی بزرگ یا در مواردی مجموعه‌ای از چند بلوک/آبادی کوچک است که بر اساس اطلاعات سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۵ ساخته شده است. همچنین با توجه به تغییر و تحولات جمعیتی و واحدهای مسکونی در نقاط شهری، به منظور تهیه‌ی چارچوب مناسب و به‌هنگام، بخشی از خانوارها در محدوده‌ی خوشه‌های نمونه پایه در زمستان ۱۳۹۸ فهرست‌برداری شدند. ولی با توجه به تغییر و تحولات محدود جمعیتی و واحدهای مسکونی در نقاط روستایی از انجام فهرست‌برداری در این نقاط (به‌جز در موارد خاص) صرف‌نظر شد.

شایان ذکر است از بهار ۱۳۹۷ در انتشار نتایج این آمارگیری، فاصله اطمینان^۳ ۹۵٪ برای شاخص نرخ بیکاری ارائه گردیده است. از نظر روش شناسی آماری، این فاصله اطمینان به این معناست که اگر از جامعه آمارگیری چندین نمونه با روش نمونه‌گیری یکسان

۱- International Labour Organization (ILO)

۲- Master Sample

۳- Confidence Interval

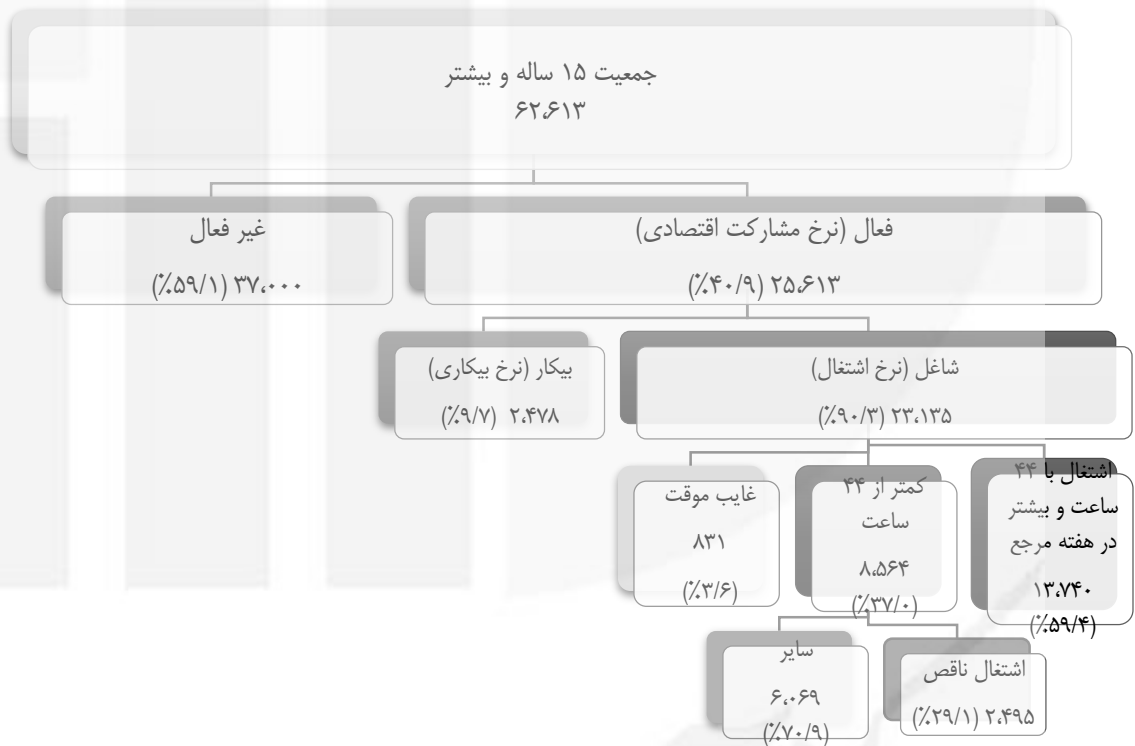
استخراج شود و بر اساس هر کدام از این نمونه‌ها یک فاصله اطمینان برای مقدار واقعی نرخ بیکاری جامعه محاسبه شود، انتظار داریم ۹۵٪ از این فواصل اطمینان، مقدار واقعی نرخ بیکاری را شامل شود.

شایان گفت است بر اساس بررسی‌های به عمل آمده، به دلیل تحولات اجتماعی صورت گرفته در زمینه سن ورود به بازار کار در سال‌های اخیر در کشورهای مختلف حداقل سن ۱۵ سال، برای بررسی شاخص‌های کلیدی بازار کار در نظر گرفته شده، که به دلیل تحولات مشابه در کشورمان، از فصل بهار ۱۳۹۸ شاخص‌های عمده بازار کار کشور براساس جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر محاسبه و ارائه شده است.

یافته‌ها

براساس نتایج این آمارگیری در زمستان ۱۳۹۹، عمده‌ترین شاخص‌های بازار کار و تغییرات آن در زمستان ۱۳۹۹ نسبت به زمستان ۱۳۹۸ در جدول ۱ ارائه شده است. در جدول ۲ نیز شاخص‌های عمده‌ی بازار کار به تفکیک استان ارائه شده است.

نمودار ۱ - شاخص‌های عمده بازار کار زمستان ۱۳۹۹ (ارقام به هزار نفر)

بررسی نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت) جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر نشان می‌دهد که ۴۰٫۹ جمعیت در سن کار (۱۵ ساله و بیش‌تر) از نظر اقتصادی فعال بوده‌اند؛ یعنی در گروه شاغلان یا بیکاران قرار گرفته‌اند. همچنین نتایج نشان می‌دهد که نرخ مشارکت اقتصادی در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی کم‌تر بوده است. بررسی روند تغییرات نرخ مشارکت اقتصادی کل کشور نشان می‌دهد که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (زمستان ۱۳۹۸)، ۱٫۵ درصد کاهش داشته است. بررسی نسبت اشتغال جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر بیانگر آن است که ۳۶٫۹ درصد از جمعیت در سن کار، شاغل بوده‌اند. این شاخص در بین مردان بیش‌تر از زنان و در نقاط روستایی بیش‌تر از نقاط شهری بوده است.

چکیده نتایج طرح آمارگیری نیروی کار زمستان ۱۳۹۹

جدول ۱- شاخص‌های عمده بازار کار و تغییرات آن به تفکیک جنس، نقاط شهری و روستایی در زمستان ۱۳۹۹ نسبت به زمستان ۱۳۹۸ (تعداد: نفر، نرخ، سهم و نسبت: درصد)

شاخص‌های نیروی کار	کل کشور			مرد		زن	
	تعداد	تغییرات	زمستان ۱۳۹۹	تغییرات	زمستان ۱۳۹۸	تغییرات	زمستان ۱۳۹۹
جمعیت ۱۵ ساله و پیش‌تر ^۱	۶۲۶۱۲۸۵۲	۶۹۶۹۳۸	۳۱۲۹۳۶۱۴	۳۳۳۱۷۱	۳۰۹۶۰۴۴۳	۳۱۳۱۹۲۳۸	۳۰۹۵۵۴۷۱
مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۵ ساله و پیش‌تر	۴۰٫۹	-۱٫۵	۶۸٫۵	-۰٫۹	۶۹٫۴	۱۳٫۳	۱۵٫۳
اشتغال جمعیت ۱۵ ساله و پیش‌تر	۲۵۶۱۲۷۶۳	-۶۱۰۹۸۴	۲۱۴۴۶۲۲۵	-۴۴۲۰۴	۲۱۴۹۰۴۲۸	۴۱۶۶۵۳۸	۴۷۳۳۳۱۹
بیکاری ۱۵ ساله و پیش‌تر	۳۶٫۹	-۰٫۹	۶۲٫۸	-۰٫۲	۶۳٫۰	۱۱٫۱	۱۲٫۷
بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله	۲۳۳۳۹۹۱۳	-۳۰۰۲۴۸	۱۹۶۵۴۳۰۹	-۱۳۹۵۶۶	۱۹۵۱۴۷۴۴	۳۴۸۰۶۰۴	۳۹۲۰۴۱۷
بیکاری گروه سنی ۱۸-۳۵ ساله	۲۴۷۷۸۵۰	-۳۱۰۷۳۷	۱۷۹۱۹۱۵	-۱۸۳۷۷۰	۱۹۷۵۶۸۵	۶۸۵۹۳۴	۸۱۲۹۰۲
بیکاری ۱۵ جمعیت و بیش‌تر فارغ‌التحصیل آموزش عالی	۲۳٫۶	-۲٫۱	۲۰٫۰	-۳٫۰	۲۳٫۰	۴۱٫۳	۳۶٫۱
اشتغال در بخش کشاورزی	۵۵۰۱۶۹	-۱۰۳۶۳۸	۳۸۸۴۰۶	-۷۹۱۸۷	۴۶۷۵۹۳	۱۶۱۷۶۴	۱۸۶۲۱۳
اشتغال در بخش صنعت	۱۶٫۸	-۱٫۰	۱۴٫۰	-۰٫۹	۱۴٫۹	۲۹٫۰	۲۹٫۰
اشتغال در بخش خدمات	۱۷۳۹۰۱۶	-۲۵۷۶۹۰	۱۱۸۱۶۹۸	-۱۴۸۸۸۸	۱۳۳۰۵۸۶	۵۵۷۳۱۷	۶۶۶۱۲۰
اشتغال ناقص	۱۴٫۱	-۱٫۵	۱۰٫۰	-۱٫۲	۱۱٫۲	۲۳٫۵	۲۴٫۷
سهم جمعیت ۱۵ بیکار و بیش‌تر آموزش عالی از کل بیکاران	۹۶۰۶۲۶	-۱۲۷۶۶۱	۴۷۳۷۱۹	-۵۲۶۶۰	۵۲۶۳۷۹	۴۸۶۹۰۸	۵۶۱۹۰۸
سهم شاغل ۱۵ ساله و بیش‌تر آموزش عالی از کل شاغلان	۱۵٫۸	۰٫۲	۱۵٫۷	۰٫۱	۱۵٫۶	۱۶٫۲	۱۵٫۸
سهم اشتغال در بخش صنعت	۳۶۵۳۸۲۷	-۱۵۱۴	۳۰۹۰۹۹۹	۵۵۳۳۵	۳۰۳۵۶۶۴	۵۶۲۸۲۸	۶۱۹۶۷۷
سهم اشتغال در بخش خدمات	۳۳٫۸	۲٫۱	۳۵٫۰	۲٫۲	۳۲٫۸	۲۶٫۶	۲۶٫۴
سهم اشتغال ناقص	۷۸۱۳۲۳۹	۳۸۳۹۷۱	۶۸۸۶۰۲۷	۴۹۰۱۳۱	۶۳۹۵۸۹۶	۹۲۷۲۱۱	۱۰۳۳۳۷۲
سهم اشتغال در بخش صنعت	۵۰٫۴	-۲٫۳	۴۹٫۲	-۲٫۵	۵۱٫۷	۵۷٫۲	۵۷٫۸
سهم اشتغال در بخش خدمات	۱۱۶۶۶۵۶۲	-۶۸۱۳۳۸	۹۶۷۵۹۹۷	-۴۰۴۷۷۸	۱۰۰۸۰۷۷۵	۱۹۹۰۵۶۵	۲۱۶۷۱۲۵
سهم اشتغال ناقص	۱۰٫۸	۰٫۴	۱۱٫۹	۰٫۴	۱۱٫۵	۴٫۶	۴٫۹
سهم اشتغال در بخش صنعت	۲۴۹۵۱۳۴	۶۶۷۸۸	۲۳۳۵۶۱۴	۹۹۶۴۳	۲۲۳۵۹۷۱	۱۵۹۵۲۰	۱۹۲۳۷۴
سهم اشتغال در بخش خدمات	۳۸٫۸	-۰٫۲	۲۶٫۴	-۰٫۲	۲۶٫۶	۷۱٫۰	۶۹٫۱
سهم اشتغال در بخش صنعت	۲۵٫۳	۰٫۲	۲۱٫۷	۰٫۳	۲۱٫۴	۴۵٫۴	۴۳٫۷

- اختلاف در جمع کل شاغلان با جمع شاغلان سه بخش ناشی از وجود اظهار نشده بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی است.

- علت اختلاف در سر جمع، ناشی از گرد کردن ارقام است.

^۱ جمعیت هدف طرح آمارگیری نیروی کار، افراد در سن کار خانوارهای معمولی ساکن و گروهی مناطق شهری و روستایی کشور می‌باشند.

جدول ۱- شاخص‌های عمده بازار کار و تغییرات آن به تفکیک جنس، نقاط شهری و روستایی در زمستان ۱۳۹۹ نسبت به زمستان ۱۳۹۸ (تعداد: نفر، نرخ، سهم و نسبت: درصد) ادامه

نقاط روستایی		نقاط شهری				شاخص‌های نیروی کار	
تغییرات	زمستان ۱۳۹۸	زمستان ۱۳۹۹	تغییرات	زمستان ۱۳۹۸	زمستان ۱۳۹۹		
-۶۶۵۵۸	۱۴۶۶۰۶۴۴	۱۴۵۹۴۰۸۶	۷۶۳۴۹۷	۴۷۲۵۵۲۶۹	۴۸۰۱۸۷۶۶	تعداد	جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر ^۱
-۱,۱	۴۴,۶	۴۳,۵	-۱,۵	۴۱,۶	۴۰,۱	نرخ	مشارکت اقتصادی جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر
-۱۸۹۱۱۰	۶۵۴۳۰۵۵	۶۳۵۳۹۴۵	-۴۲۱۸۷۴	۱۹۶۸۰۶۹۳	۱۹۲۵۸۸۱۸	تعداد	
-۰,۷	۴۰,۸	۴۰,۱	-۰,۹	۳۶,۹	۳۶,۰	نسبت	اشتغال جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر
-۱۴۳۳۶۱	۵۹۸۸۱۷۲۵	۵۸۴۵۳۶۴	-۱۵۶۸۸۷	۱۷۴۴۶۴۳۶	۱۷۲۸۹۵۴۹	تعداد	
-۰,۵	۸,۵	۸,۰	-۱,۲	۱۱,۴	۱۰,۲	نرخ	بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر
-۴۵۷۵۰	۵۵۴۳۳۰	۵۰۸۵۸۰	-۲۶۴۹۸۸	۲۲۳۴۲۵۷	۱۹۶۹۲۶۹	تعداد	
-۰,۵	۲۰,۵	۲۰,۰	-۲,۷	۲۷,۹	۲۵,۲	نرخ	بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله
-۱۷۰۲۹	۱۵۷۶۱۸	۱۴۰۵۸۹	-۸۶۶۰۹	۴۹۶۱۸۹	۴۰۹۵۸۰	تعداد	
۰,۰	۱۴,۰	۱۴,۰	-۱,۳	۱۹,۰	۱۷,۷	نرخ	بیکاری گروه سنی ۱۸-۳۵ ساله
-۲۳۷۷۷	۳۷۷۲۸۶	۳۵۳۵۰۹	-۲۳۳۹۱۴	۱۶۱۹۴۲۰	۱۳۸۵۵۰۶	تعداد	
-۱,۱	۲۱,۶	۲۰,۵	-۱,۵	۱۵,۰	۱۳,۵	نرخ	بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر
-۱۰۴۸۵	۱۳۲۸۱۲	۱۲۲۳۲۷	-۱۱۷۱۷۵	۹۵۵۴۷۴	۸۳۸۲۹۹	تعداد	فارغ‌التحصیل آموزش عالی
-۰,۶	۴۵,۹	۴۵,۳	۰,۶	۵,۲	۵,۸	سهم	اشتغال در بخش کشاورزی
-۱۰۵۵۰۵	۲۷۵۰۹۲۱	۲۶۴۵۴۱۶	۱۰۳۹۹۰	۹۰۴۴۲۰	۱۰۰۸۴۱۰	تعداد	
۲,۸	۲۷,۵	۳۰,۳	۱,۸	۳۳,۱	۳۴,۹	سهم	اشتغال در بخش صنعت
۱۲۴۰۳۳	۱۶۴۷۷۳۳	۱۷۷۱۷۶۶	۲۵۹۹۳۶	۵۷۸۱۵۳۶	۶۰۴۱۴۷۲	تعداد	
-۲,۱	۲۶,۵	۲۴,۴	-۲,۵	۶۱,۷	۵۹,۲	سهم	اشتغال در بخش خدمات
-۱۶۱۲۸۶	۱۵۸۹۴۶۸	۱۴۲۸۱۸۲	-۵۲۰۰۵۲	۱۰۷۵۸۴۳۲	۱۰۲۳۸۳۸۰	تعداد	
۰,۲	۱۴,۷	۱۴,۹	۰,۵	۸,۹	۹,۴	سهم	اشتغال ناقص
-۹۷۰۷	۸۷۸۹۸۲	۸۶۹۲۷۵	۷۶۴۹۷	۱۵۴۹۳۶۳	۱۶۲۵۸۶۰	تعداد	
۰,۱	۲۴,۰	۲۴,۱	-۰,۲	۴۲,۸	۴۲,۶	سهم	سهم جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیش‌تر فارغ‌التحصیل آموزش عالی از کل بیکاران
۰,۰	۸,۱	۸,۱	۰,۱	۳۱,۰	۳۱,۱	سهم	سهم جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش‌تر فارغ‌التحصیل آموزش عالی از کل شاغلان

- اختلاف در جمع کل شاغلان با جمع شاغلان سه بخش ناشی از وجود اظهار نشده بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی است.

- علت اختلاف در سر جمع، ناشی از گرد کردن ارقام است.

^۱ جمعیت هدف طرح آمارگیری نیروی کار، افراد در سن کار خانوارهای معمولی ساکن و گروهی مناطق شهری و روستایی کشور می‌باشند.

بررسی اشتغال در بخش‌های عمده فعالیت اقتصادی نشان می‌دهد که بخش خدمات با ۵۰,۴ درصد بیش‌ترین سهم اشتغال را به خود اختصاص داده است. در مراتب بعدی، بخش‌های صنعت با ۳۳,۸ و کشاورزی با ۱۵,۸ درصد قرار دارند. سهم شاغلان بخش کشاورزی و صنعت در زمستان ۱۳۹۹ نسبت به فصل مشابه سال قبل به ترتیب به میزان ۰,۲ درصد و ۲,۱ درصد افزایش و سهم شاغلان بخش خدمات ۲,۳ درصد کاهش یافته است.

بررسی نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر نشان می دهد که ۹,۷ درصد از جمعیت فعال، بیکار بوده اند. همچنین بر اساس فاصله اطمینان ۹۵٪ نرخ بیکاری کل کشور بین ۹,۳ درصد تا ۱۰,۱ درصد با نقطه مرکزی ۹,۷ درصد بدست آمده است؛ بدین معنی که این فاصله با اطمینان ۹۵ درصد، مقدار واقعی نرخ بیکاری کل کشور را دربر می گیرد. بر اساس این نتایج، نرخ بیکاری در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیش تر بوده است. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری کل کشور نشان می دهد که این شاخص، نسبت به فصل مشابه در سال قبل (زمستان ۱۳۹۸)، ۰,۹ درصد کاهش داشته است.

بررسی نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله حاکی از آن است که ۲۳,۶ درصد از جمعیت فعال این گروه سنی بیکار بوده اند. این شاخص در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیش تر بوده است. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله کل کشور نشان می دهد که این شاخص نسبت به فصل مشابه در سال گذشته ۲,۱ درصد کاهش یافته است.

با نگاهی به نرخ بیکاری گروه سنی ۱۸-۳۵ ساله مشاهده می شود که ۱۶,۸ درصد از جمعیت فعال ۱۸-۳۵ ساله بیکار بوده اند. این شاخص در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیش تر بوده است. بررسی روند تغییرات نرخ بیکاری گروه سنی ۱۸-۳۵ ساله نشان می دهد که این شاخص نیز نسبت به فصل مشابه در سال گذشته ۱,۰ درصد کاهش پیدا کرده است.

بررسی نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر فارغ التحصیل آموزش عالی، نشان می دهد ۱۴,۱ درصد از جمعیت فعال فارغ التحصیل آموزش عالی بیکار بوده اند. این نرخ در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط روستایی نسبت به نقاط شهری بیش تر بوده است. بررسی روند تغییرات این نرخ حاکی از کاهش ۱,۵ درصدی در زمستان ۱۳۹۹ نسبت به فصل مشابه سال قبل است.

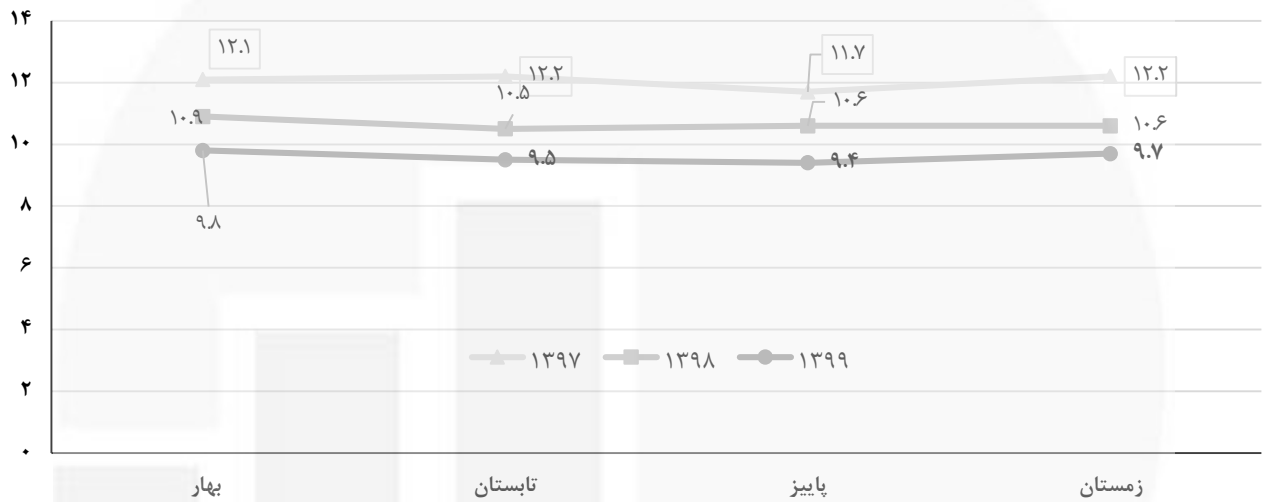
سهم اشتغال ناقص نشان می دهد که ۱۰,۸ درصد جمعیت شاغل، دارای اشتغال ناقص بوده اند. این شاخص در بین مردان بیش تر از زنان و در نقاط روستایی بیش تر از نقاط شهری بوده است. سهم اشتغال ناقص در زمستان ۱۳۹۹ نسبت به فصل مشابه سال قبل ۰,۴ درصد افزایش پیدا کرده است.

بررسی سهم شاغلین ۱۵ ساله و بیش تر با ساعت کار معمول ۴۹ ساعت و بیش تر نشان می دهد، ۳۳,۹ درصد شاغلین، به طور معمول، ۴۹ ساعت و بیش تر در هفته کار می کنند. این شاخص که یکی از نماگرهای کار شایسته است نشان می دهد در کشور سهم زیادی از شاغلین بیش تر از استاندارد کار می کنند. این شاخص نسبت به فصل مشابه سال قبل (۳۵,۳ درصد)، ۱,۴ درصد کاهش داشته است.

در زمستان ۱۳۹۹ سهم جمعیت بیکار فارغ التحصیل آموزش عالی از کل بیکاران ۳۸,۸ درصد بوده است. این سهم در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیشتر بوده است. بررسی تغییرات این شاخص نشان می دهد، که سهم جمعیت مذکور نسبت به فصل مشابه سال قبل ۰,۲ درصد کاهش داشته است.

در زمستان ۱۳۹۹ سهم جمعیت شاغل فارغ التحصیل آموزش عالی از کل شاغلان ۲۵,۳ درصد بوده است. این سهم در بین زنان نسبت به مردان و در نقاط شهری نسبت به نقاط روستایی بیشتر بوده است. بررسی تغییرات این شاخص نشان می دهد که سهم این جمعیت نسبت به فصل مشابه سال قبل ۰,۲ درصد افزایش یافته است.

نمودار ۲- نرخ بیکاری جمعیت ۱۵ ساله و بیشتر در فصول متوالی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۳۹۹

مرکز آمار ایران

جدول ۲ برخی از شاخص‌های عمده بازار کار برای جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر را به تفکیک استان در زمستان ۱۳۹۹ در مقایسه با زمستان ۱۳۹۸ نشان می‌دهد.

استان	جدول ۲- شاخص‌های عمده بازار کار جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر به تفکیک استان در زمستان ۱۳۹۹ در مقایسه با زمستان ۱۳۹۸ (درصد)					
	نرخ بیکاری		نسبت اشتغال		نرخ مشارکت اقتصادی	
	زمستان ۱۳۹۸	زمستان ۱۳۹۹	زمستان ۱۳۹۸	زمستان ۱۳۹۹	زمستان ۱۳۹۸	زمستان ۱۳۹۹
کل کشور	۴۰٫۹	۴۲٫۴	۳۶٫۹	۳۷٫۸	۹۰٫۷	(۹٫۳-۱۰٫۱)
آذربایجان شرقی	۴۱٫۷	۴۲٫۳	۳۸٫۸	۳۸٫۳	۷۰٫۰	(۵٫۵-۸٫۵)
آذربایجان غربی	۴۲٫۲	۴۱٫۶	۳۶٫۰	۳۵٫۶	۱۴٫۷	(۱۲٫۲-۱۷٫۱)
اردبیل	۴۷٫۰	۴۶٫۲	۴۲٫۹	۴۰٫۹	۸٫۷	(۷٫۰-۱۰٫۵)
اصفهان	۴۱٫۴	۴۲٫۸	۳۷٫۳	۳۸٫۴	۹٫۸	(۸٫۰-۱۱٫۵)
البرز	۴۰٫۲	۴۲٫۲	۳۶٫۱	۳۷٫۵	۱۰٫۱	(۸٫۶-۱۱٫۶)
ایلام	۳۴٫۵	۳۷٫۰	۳۱٫۴	۳۴٫۴	۹٫۱	(۶٫۸-۱۱٫۴)
بوشهر	۳۸٫۴	۴۰٫۷	۳۴٫۹	۳۶٫۵	۹٫۳	(۷٫۴-۱۱٫۲)
تهران	۴۰٫۱	۴۱٫۷	۳۷٫۳	۳۸٫۰	۷۰٫۰	(۵٫۸-۸٫۲)
چهارمحال و بختیاری	۴۳٫۵	۴۴٫۸	۳۷٫۷	۳۸٫۲	۱۳٫۴	(۱۱٫۲-۱۵٫۶)
خراسان جنوبی	۴۲٫۷	۴۳٫۵	۳۹٫۲	۴۰٫۹	۸٫۳	(۷٫۱-۹٫۶)
خراسان رضوی	۴۲٫۰	۴۳٫۹	۳۹٫۱	۴۰٫۰	۷۰٫۰	(۵٫۵-۸٫۵)
خراسان شمالی	۴۵٫۶	۴۶٫۳	۴۰٫۰	۴۱٫۱	۱۲٫۲	(۱۰٫۵-۱۳٫۹)
خوزستان	۳۹٫۹	۴۳٫۰	۳۴٫۷	۳۷٫۶	۱۲٫۹	(۱۱٫۱-۱۴٫۸)
زنجان	۴۴٫۶	۴۷٫۶	۴۰٫۷	۴۳٫۱	۸٫۸	(۶٫۹-۱۰٫۶)
سمنان	۳۷٫۰	۳۸٫۵	۳۳٫۸	۳۵٫۳	۸٫۵	(۶٫۵-۱۰٫۴)
سیستان و بلوچستان	۳۳٫۵	۳۶٫۲	۳۰٫۱	۳۲٫۱	۱۰٫۲	(۸٫۲-۱۲٫۲)
فارس	۳۷٫۷	۳۹٫۹	۳۴٫۹	۳۶٫۹	۷٫۴	(۵٫۸-۹٫۱)
قزوین	۴۴٫۵	۴۴٫۴	۴۰٫۲	۳۹٫۷	۹٫۶	(۷٫۸-۱۱٫۴)
قم	۳۹٫۱	۳۸٫۳	۳۵٫۱	۳۴٫۵	۱۰٫۲	(۸٫۲-۱۲٫۳)
کردستان	۴۲٫۷	۴۴٫۷	۳۴٫۷	۳۵٫۸	۱۸٫۸	(۱۶٫۳-۲۱٫۳)
کرمان	۳۸٫۷	۴۰٫۸	۳۴٫۵	۳۶٫۴	۱۰٫۸	(۹٫۰-۱۲٫۷)
کرمانشاه	۴۳٫۵	۴۵٫۷	۳۵٫۷	۳۷٫۵	۱۸٫۰	(۱۴٫۸-۲۱٫۳)
کهگیلویه و بویراحمد	۳۴٫۱	۳۸٫۱	۳۰٫۸	۳۴٫۳	۹٫۷	(۷٫۶-۱۱٫۹)
گلستان	۳۷٫۱	۴۰٫۸	۳۳٫۸	۳۵٫۹	۹۰٫۰	(۷٫۲-۱۰٫۸)
گیلان	۴۴٫۲	۴۳٫۰	۴۰٫۶	۳۷٫۹	۸٫۱	(۶٫۵-۹٫۷)
لرستان	۴۰٫۲	۴۰٫۲	۳۵٫۲	۳۳٫۴	۱۲٫۵	(۱۰٫۷-۱۴٫۲)
مازندران	۴۳٫۴	۴۵٫۴	۳۹٫۷	۴۱٫۱	۸٫۶	(۶٫۹-۱۰٫۳)
مرکزی	۳۵٫۶	۳۵٫۶	۳۳٫۲	۳۳٫۲	۶٫۸	(۵٫۲-۸٫۴)
هرمزگان	۴۸٫۶	۴۹٫۹	۴۱٫۷	۴۴٫۰	۱۴٫۱	(۱۲٫۳-۱۵٫۹)
همدان	۴۱٫۵	۴۳٫۷	۳۷٫۷	۳۹٫۷	۹۰٫۰	(۷٫۲-۱۰٫۸)
یزد	۴۹٫۵	۴۵٫۶	۴۲٫۸	۴۰٫۳	۱۳٫۵	(۱۱٫۶-۱۵٫۴)

تعاریف و مفاهیم :

اندازه‌گیری اشتغال و بیکاری در طرح آمارگیری نیروی کار مرکز آمار ایران تا جایی که ممکن است از تعاریف و مفاهیم بین المللی جدید و بر اساس سیزدهمین کنفرانس بین المللی آمارشناسان کار^۱ که در سال ۱۹۸۳ برگزار گردید (ICLS ۱۹۸۳)، تبعیت می‌کند.

کار: برای تعیین چگونگی فعالیت اقتصادی افراد از کلمه کلیدی کار استفاده شده است. کار آن دسته از فعالیت‌های اقتصادی (فکری یا بدنی) است که به منظور کسب درآمد (نقدی یا غیرنقدی) صورت پذیرد و هدف آن تولید کالا یا ارائه خدمت باشد. افرادی که کار می‌کنند به طور عمده به دو گروه خود اشتغال (افرادی که برای خود کار می‌کنند) و مزد و حقوق‌بگیر (افرادی که در قبال کار خود مزد و حقوق می‌گیرند) تقسیم می‌شوند.

زمان آماری (هفته مرجع): زمان آماری برای تعیین وضع فعالیت، دومین و سومین هفته تقویمی (شنبه تا جمعه) ماه میانی هر فصل است که هفته مرجع نامیده می‌شود.

شاغل: افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر که در طول هفته مرجع، طبق تعریف کار، حداقل یک ساعت کار کرده و یا بنا به دلایلی به طور موقت کارشان را ترک کرده باشند. افرادی که بدون دریافت مزد برای یکی از اعضای خانوار خود که با وی نسبت خویشاوندی دارند، کار می‌کنند (کارکنان فامیلی بدون مزد)؛ کارآموزانی که در دوره کارآموزی فعالیتی در ارتباط با فعالیت مؤسسه محل کارآموزی انجام می‌دهند، یعنی به طور مستقیم در تولید کالا یا ارائه خدمات سهیم هستند؛ محصلانی که در هفته مرجع مطابق تعریف، کار کرده‌اند و تمام افرادی که در نیروهای مسلح به صورت کادر دائم یا موقت خدمت می‌کنند (نیروهای مسلح شامل پرسنل کادر، درجه‌داران و سربازان وظیفه‌ی نیروهای نظامی و انتظامی)، از جمله گروه‌های افراد شاغل محسوب می‌شوند.

بیکار: افراد ۱۵ ساله و بیش‌تر که سه ضابطه را به طور هم‌زمان دارا باشند: ۱- در هفته مرجع فاقد کار باشند (دارای اشتغال مزدبگیری یا خوداشتغالی نباشند)؛ ۲- در هفته مرجع و سه هفته قبل از آن جویای کار باشند (اقدامات مشخصی را به منظور جستجوی اشتغال مزدبگیری و یا خوداشتغالی به عمل آورده باشند) ۳- در هفته مرجع و یا هفته بعد از آن برای اشتغال مزدبگیری یا خوداشتغالی، آماده برای کار باشند. افرادی که به دلیل آغاز به کار در آینده و یا انتظار بازگشت به شغل قبلی جویای کار نبوده، ولی فاقد کار و آماده برای کار بوده‌اند، نیز بیکار محسوب می‌شوند.

نیروی کار (جمعیت فعال): مجموع جمعیت شاغل و بیکار است.

اشتغال ناقص: افراد دارای اشتغال ناقص شامل تمام شاغلانی است که در هفته مرجع، حاضر در سرکار یا غایب موقت از محل کار بوده و به دلایل اقتصادی نظیر رکود کاری، پیدا نکردن کار با ساعت کار بیش‌تر، قرار داشتن در فصل غیرکاری و... کم‌تر از ۴۴ ساعت کار کرده، خواهان و آماده برای انجام کار اضافی در هفته مرجع بوده‌اند.

۱. ILO, Thirteenth International Conference of Labour Statisticians (Geneva, ۱۹۸۳).

شاخص‌ها

نرخ مشارکت اقتصادی (نرخ فعالیت اقتصادی)

عبارت است از نسبت جمعیت فعال (شاغل و بیکار) ۱۵ ساله و بیش‌تر به جمعیت در سن کار، ۱۵ ساله و بیش‌تر، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نرخ مشارکت اقتصادی} = \frac{\text{جمعیت فعال ۱۵ ساله و بیش‌تر}}{\text{جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر}} \times ۱۰۰$$

نسبت اشتغال

عبارت است از نسبت جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش‌تر به کل جمعیت در سن کار، ۱۵ ساله و بیش‌تر، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نسبت اشتغال} = \frac{\text{جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش‌تر}}{\text{جمعیت ۱۵ ساله و بیش‌تر}} \times ۱۰۰$$

نرخ بیکاری

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار به جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیش‌تر}}{\text{جمعیت فعال ۱۵ ساله و بیش‌تر}} \times ۱۰۰$$

نرخ اشتغال

عبارت است از نسبت جمعیت شاغل به جمعیت فعال (شاغل و بیکار)، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نرخ اشتغال} = \frac{\text{جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش‌تر}}{\text{جمعیت فعال ۱۵ ساله و بیش‌تر}} \times ۱۰۰ = ۱۰۰ - \text{نرخ بیکاری}$$

نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار ۱۵-۲۴ ساله به جمعیت فعال ۱۵-۲۴ ساله، ضرب‌در ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری جوانان ۱۵-۲۴ ساله} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۵-۲۴ ساله}}{\text{جمعیت فعال ۱۵-۲۴ ساله}} \times ۱۰۰$$

نرخ بیکاری گروه سنی ۱۸-۳۵ ساله

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار ۱۸-۳۵ ساله به جمعیت فعال ۱۸-۳۵ ساله، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری گروه سنی ۱۸-۳۵ ساله} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۸-۳۵ ساله}}{\text{جمعیت فعال ۱۸-۳۵ ساله}} \times 100$$

نرخ بیکاری فارغ التحصیلان آموزش عالی

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار فارغ التحصیل آموزش عالی به جمعیت فعال فارغ التحصیل آموزش عالی، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{نرخ بیکاری فارغ التحصیلان آموزش عالی} = \frac{\text{جمعیت بیکار فارغ التحصیل آموزش عالی}}{\text{جمعیت فعال فارغ التحصیل آموزش عالی}} \times 100$$

سهم جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیش تر فارغ التحصیل آموزش عالی

عبارت است از نسبت جمعیت بیکار فارغ التحصیل آموزش عالی به کل جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیش تر، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{سهم جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیش تر فارغ التحصیل آموزش عالی} = \frac{\text{جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیش تر فارغ التحصیل آموزش عالی}}{\text{جمعیت بیکار ۱۵ ساله و بیش تر}} \times 100$$

سهم جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش تر فارغ التحصیل آموزش عالی

عبارت است از نسبت جمعیت شاغل فارغ التحصیل آموزش عالی به کل جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش تر، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{سهم جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش تر فارغ التحصیل آموزش عالی} = \frac{\text{جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش تر فارغ التحصیل آموزش عالی}}{\text{جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش تر}} \times 100$$

سهم اشتغال ناقص ۱۵ ساله و بیش تر

عبارت است از نسبت جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر دارای اشتغال ناقص به جمعیت شاغل ۱۵ ساله و بیش تر، ضرب در ۱۰۰.

$$\text{سهم اشتغال ناقص ۱۵ ساله و بیش تر} = \frac{\text{جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر دارای اشتغال ناقص}}{\text{جمعیت ۱۵ ساله و بیش تر شاغل}} \times 100$$